

КАБІНЕТ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ

РОЗПОРЯДЖЕННЯ

від _____ 2019 р. № _____

Київ

Про схвалення Концепції запровадження ринку зелених облігацій в Україні та затвердження плану заходів щодо її реалізації

1. Схвалити Концепцію запровадження ринку зелених облігацій в Україні, що додається.
2. Затвердити план заходів щодо реалізації Концепції запровадження ринку зелених облігацій (далі – план заходів), що додається.
3. Міністерствам, іншим центральним органам виконавчої влади, Раді міністрів Автономної Республіки Крим, обласним, Київській та Севастопольській міським державним адміністраціям забезпечити виконання плану заходів.
4. Рекомендувати Національній комісії з цінних паперів та фондового ринку, Національному банку, органам місцевого самоврядування надавати необхідну підтримку під час виконання плану заходів.

**Прем'єр-міністр
України**

О. ГОНЧАРУК

СХВАЛЕНО
розпорядженням Кабінету Міністрів
України
від _____ 2019 р. № _____

КОНЦЕПЦІЯ **запровадження ринку зелених облігацій в Україні**

Загальні положення

Ця концепція визначає мету, основні напрями та завдання щодо запровадження ринку зелених облігацій в Україні, який має стратегічне значення для фінансування екологічно чистих проєктів, покращення екологічності середовища, розвитку вітчизняного фондового ринку та економіки України в цілому.

Концепцію спрямовано на реалізацію положень Угоди про Асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони, ратифікованої Законом України від 16 вересня 2014 р. № 1678-VII, Паризької угоди, ратифікованої Законом України від 14 липня 2016 р. № 1469-VIII, Цілей сталого розвитку України на період до 2030 року, затверджених Указом Президента України від 30 вересня 2019 р. № №722/2019, Енергетичної стратегії України до 2035 року «Безпека, енергоефективність, конкурентоспроможність», затвердженої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 18 серпня 2017 р. № 605-р та Плану заходів з реалізації її етапу «Реформування енергетичного сектору (до 2020 року)», затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 6 червня 2018 р. № 497-р, Національного плану дій з відновлюваної енергетики до 2020 року, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 01 жовтня 2014 р. № 902-р, Національного плану дій з енергоефективності до 2020 року, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 25 листопада 2015 р. №1228-р, Національного плану скорочення викидів від великих спалювальних установок, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 08 листопада 2017 р. № 796-р, Плану заходів щодо виконання Концепції реалізації державної політики у сфері зміни клімату на період до 2030 року, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 06 грудня 2017 р. № 878-р.

Концепція ґрунтується на досвіді кращих світових та європейських практик з організації ринку зелених облігацій, у тому числі країн з низьким суверенним кредитним рейтингом, яким вдалось запровадити відповідний ринок.

В основу концепції покладено моделювання альтернативних сценаріїв з формування та розвитку ринку зелених облігацій із визначенням підходів, що

відповідають інституційним особливостям та потенціалу розвитку фондового ринку України.

Проблеми, що потребують розв'язання

Енергоємність української економіки в три-чотири рази перевищує середнє значення цього показника в європейських країнах. За останні 20 років європейські країни кардинально скоротили споживання енергоресурсів, в Україні ж значна їхня частка досі витрачається дарма через старе обладнання та неефективне житлово-комунальне господарство. Високі витрати енергії створюють надлишкове навантаження на підприємства та знижують їхню конкурентоспроможність, а неенергоефективні технології спричиняють значні викиди CO₂ в атмосферу.

Протягом тривалого часу економічний розвиток держави супроводжувався незбалансованою експлуатацією природних ресурсів, низькою пріоритетністю питань захисту довкілля, що унеможливило досягнення збалансованого (сталого) розвитку. Основними причинами виникнення цієї проблеми з боку держави стало:

переважання ресурсо- та енергоємних галузей у структурі економіки із здебільшого негативним впливом на довкілля;

фізичне та моральне зношення основних фондів у всіх галузях національної економіки;

неефективна система державного управління у сфері охорони навколишнього природного середовища та використання природних ресурсів;

незадовільний контроль за дотриманням природоохоронного законодавства;

неврахування наслідків для довкілля у законодавчих та нормативно-правових актах органів виконавчої влади;

недостатнє фінансування природоохоронних заходів з державного та місцевих бюджетів.

З боку приватного сектора основною причиною виникнення цієї проблеми досі залишається недостатність фінансових ресурсів у приватних компаній для здійснення інвестицій в модернізацію свого виробництва з урахуванням вимог забезпечення захисту екології. Ця проблема посилюється неможливістю залучення довгострокових боргових фінансових ресурсів за прийнятною вартістю через нерозвиненість фондового ринку та відсутність на ньому фінансових інструментів, призначених для фінансування «зелених» проектів.

Вирішенням проблеми має стати запровадження в Україні ринку зелених облігацій, які за останні роки в світі стали одним з основних способів

залучення фінансування в зелені проекти. На міжнародному рівні зеленими облігаціями вважається будь-який тип облігацій, які випускаються відповідно до принципів зелених облігацій – Green Bond Principles, розроблених та затверджених Міжнародною асоціацією ринків капіталу (International Capital Market Association, ICMA), що визначають:

1. використання надходжень від розміщення облігацій;
2. процедуру оцінки та відбору проектів;
3. адміністрування надходжень від розміщення облігацій;
4. звітність.

Відповідно Green Bond Principles до зелених проектів відносять проекти, що відповідають, зокрема, таким напрямкам:

- відновлювані джерела енергії;
- розвиток альтернативних джерел енергії;
- ефективне використання енергії;
- підвищення теплоізоляції житлових будинків;
- утилізація та переробка відходів;
- екологічно чистий транспорт;
- ефективне використання земельних ресурсів;
- збереження флори і фауни, водних ресурсів;
- адаптація до змін клімату.

Організація ринку зелених облігацій – складне крос-секторальне завдання, що охоплює питання фондового ринку та цінних паперів, а також енергетику, промисловість, транспорт, водне і житлово-комунальне господарство, агропромисловий комплекс і землекористування, збереження і відтворення екосистем. Політично та економічно обґрунтовані рішення з питань запровадження ринку зелених облігацій мають прийматись для багатьох секторів економіки та мають бути узгодженими з головними гравцями ринку.

Цим пояснюється невідкладність прийняття цієї Концепції, а саме:

- необхідністю підготовки та удосконалення законодавчої бази у цій сфері;
- недостатньо чітким розподілом функцій, низьким рівнем координації дій та інституційної спроможності органів державної влади щодо планування і проведення дій у зазначеній сфері;
- неузгодженістю політики у цій сфері із законодавчими та іншими нормативно-правовими актами в інших фінансово-економічних сферах;

недостатньою обізнаністю органів державної влади з усіма аспектами запровадження ринку зелених облігацій.

Запровадження ринку зелених облігацій в Україні потребує формування цілісної і послідовної державної політики, гармонізованої з міжнародним законодавством, що враховуватиме провідні світові практики, а також особливості національних умов, можливостей, потреб і пріоритетів.

Мета і строки реалізації Концепції

Метою Концепції є визначення напрямів, механізмів і строків формування національної моделі ринку зелених облігацій, що дозволить залучати інвестиції в екологічно чисті проекти, а також створення правових та інституційних передумов для організації такого ринку в Україні, підвищення його інвестиційної привабливості.

Концепція визначає підстави для розроблення проектів законів та інших нормативно-правових актів, планів заходів для різних складових державної політики у сфері запровадження ринку зелених облігацій.

Реалізація Концепції з урахуванням визначених завдань здійснюватиметься протягом 2020 – 2022 років.

Шляхи та засоби розв'язання проблеми

Досвід провідних країн світу з організації ринку зелених облігацій доводить, що довіра є одним з ключових факторів для розвитку відповідного ринку. Нормативно-правова база повинна бути прозорою адже інвестори хочуть бути впевнені в чесних правилах гри на ринку. В більшості країн це вимагало реорганізації основних частин фінансової системи, а також визначення та встановлення нових міжнародних стандартів інвестування.

Вагому роль в організації ринку зелених облігацій відіграють міжнародні фінансові організації та міжнародні банки розвитку. Залучення їх на ринок зелених облігацій сприяло покращенню інвестиційної привабливості зелених облігацій та зростанню цього класу активів на ринках, що розвиваються.

З метою розвитку ринку зелених облігацій уряди багатьох країн вживають заходи зі стимулювання. Стимули застосовуються як для інвесторів, так і для емітентів. Їх запровадження сприяє мобілізації необхідних фінансових ресурсів та входженню на ринок нових інвесторів.

Також особливу увагу зосереджують на забезпеченні прозорості механізмів обігу зелених облігацій та функціонуванні ефективних вимог щодо звітності емітентів зелених облігацій, зокрема щодо розкриття інформації про цільове спрямування коштів та реальний екологічний вплив того чи іншого проекту, який фінансується за рахунок зелених облігацій.

Концепція дозволить представити цілісну модель запровадження та розвитку національного ринку зелених облігацій, а також підґрунтя для

плану заходів з її реалізації.

Для досягнення мети Концепції слід забезпечити виконання комплексних заходів за такими напрямками:

створення правових передумов для запровадження ринку зелених облігацій;

забезпечення залучення інвестицій на ринок зелених облігацій;

сприяння розвитку ринку зелених облігацій.

Створення правових передумов для запровадження ринку зелених облігацій здійснюється шляхом:

внесення змін в законодавство щодо визначення зелених облігацій як різновиду цінних паперів згідно з найкращим міжнародним досвідом;

імплементатії міжнародних принципів зелених облігацій в національному законодавстві;

розробки та нормативно-правового врегулювання керівних процедур для ринку зелених облігацій, у тому числі в частині відбору екологічно чистих проектів, які реалізуються за кошти державного і місцевих бюджетів, механізмів їх фінансування та рефінансування, моніторингу використання та управління коштами, залученими від емісії зелених облігацій, процедур контролю та стандартів звітності;

запровадження в національному законодавстві стимулів для розвитку ринку зелених облігацій та розробки відповідних державних цільових програм;

підготовки законодавства про сек'юритизацію та забезпечені облігації, яке враховує особливості зелених облігацій.

Забезпечення залучення інвестицій на ринок зелених облігацій здійснюється шляхом:

підтримки підготовки пілотних проектів з випуску зелених облігацій різними емітентами із залученням програм допомоги ЄС, урядів іноземних держав, міжнародних організацій та донорських установ;

підвищення обізнаності зацікавлених сторін щодо запровадження ринку зелених облігацій в Україні;

налагодження співробітництва із міжнародними фінансовими організаціями, зарубіжними інвестиційними компаніями та донорськими фондами з питань залучення «зеленого» фінансування та інвестування в зелені облігації України;

сприяння створенню внутрішнього інвестиційного попиту на вкладення в зелені облігації з боку різних категорій потенційних інвесторів, зокрема,

залучення місцевого населення та локальних інституційних інвесторів;

сприяння просуванню національних емітентів зелених облігацій на зовнішні ринки капіталу;

проведення виїзних презентацій випусків (роуд шоу) на зовнішніх ринках капіталу з метою підтримки залучення міжнародних інвесторів до інвестування в українські випуски суверенних та муніципальних зелених облігацій.

Сприяння розвитку ринку зелених облігацій здійснюється шляхом:

усунення бар'єрів для розвитку та функціонування вторинного ринку облігацій, зокрема, для підвищення ліквідності зелених облігацій на фондовому ринку;

залучення до співробітництва міжнародних банків розвитку в питаннях підвищення кредитної якості зелених облігацій українських емітентів;

залучення спеціалізованих установ для проведення незалежної зовнішньої експертизи на відповідність випусків зелених облігацій міжнародним стандартам;

формування реєстру екологічно чистих проектів, у тому числі проектів національного значення, під які можуть бути здійснені емісії суверенних зелених облігацій;

забезпечення створення технічного офісу з проведення експертизи на відповідність випусків зелених облігацій міжнародним стандартам та технічного супроводу екологічно чистих проектів, які фінансуються за кошти державного і місцевих бюджетів;

сприяння створенню «зелених» платформ на базі фондових бірж України для здійснення лістингу зелених облігацій;

покращення захисту прав кредиторів, що інвестують в зелені облігації на фондовому ринку України.

Очікувані результати

Реалізація Концепції дасть змогу:

залучати інвестиції в екологічно чисті проекти, у тому числі приватні;

підвищити гарантії інвесторам, що вкладають фінансові кошти в екологічно чисті проекти;

стимулювати розвиток ринку цінних паперів в Україні з використанням світового досвіду та практики;

зменшити споживання паливно-енергетичних ресурсів в національному енергобалансі країни, а також скоротити викиди парникових газів;

підвищити обізнаність у сфері управління екологічними та соціальними ризиками, впливом на довкілля;

виконувати національні стратегічні цілі, а також взяті Україною на себе міжнародні зобов'язання;

покращити інвестиційну привабливість, діловий клімат та конкурентоспроможність країни;

стимулювати соціально-економічний розвиток в Україні.

Обсяг фінансових, матеріально-технічних, трудових ресурсів

Концепція передбачає реалізацію ряду комплексних заходів правового та організаційного характеру, у тому числі внесення змін в уже існуючу нормативно-правову базу, розробку нових нормативно-правових актів та проведення окремих організаційних заходів.

При підготовці до цих заходів будуть оцінені і обґрунтовані обсяги необхідних фінансових, матеріально-технічних і трудових ресурсів з урахуванням можливостей державного і місцевих бюджетів та наявності інших джерел, передбачених законодавством.

ЗАТВЕРДЖЕНО
розпорядженням Кабінету Міністрів
України
від _____ 2019 р. № _____

ПЛАН
заходів щодо реалізації Концепції запровадження ринку зелених облігацій в Україні

Найменування заходу	Строк виконання	Відповідальні за виконання
Нормативно-правове регулювання		
1. Підготовка проекту Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про цінні папери та фондовий ринок»» (щодо визначення «зелених» облігацій та особливостей емісії таких облігацій)	2020 рік	Мінекоенерго Держенергоефективності НКЦПФР (за згодою) Мінфін Мінрегіон Мінекономіки Антимонопольний комітет Національний банк (за згодою)
2. Підготовка проекту постанови Кабінету Міністрів України про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку здійснення місцевих запозичень» від 16 лютого 2011 р. № 110 в частині реалізації принципів зелених облігацій, відповідних міжнародним	- "-	Мінекоенерго Держенергоефективності Мінфін НКЦПФР (за згодою) Національний банк (за згодою) Мінрегіон

	стандартам та підвищення ліквідності фінансових інструментів на ринку облігацій		Мінекономіки
3.	Підготовка проекту Рішення НКЦПФР про внесення змін до Рішення НКЦПФР «Про затвердження Положення про порядок здійснення емісії облігацій підприємств та їх обігу» від 21 червня 2018 р. № 425 та Рішення НКЦПФР «Про затвердження Положення про порядок здійснення емісії облігацій внутрішніх місцевих позик та їх обігу» від 29 квітня 2014 р. № 578 в частині реалізації принципів зелених облігацій, відповідних міжнародним стандартам	-"-	НКЦПФР (за згодою) Мінекоенерго Держенергоефективності Мінфін Мінрегіон Мінекономіки
4.	Підготовка проекту закону України щодо внесення змін до Законів України "Про інститути спільного інвестування" від 5 липня 2012 р. та "Про недержавне пенсійне забезпечення" від 9 липня 2003 р. в частині визнання зелених облігацій у якості дозволеного активу інститутів спільного інвестування та недержавних пенсійних фондів	-"-	Мінекоенерго Держенергоефективності НКЦПФР (за згодою) Мінфін Мінекономіки Антимонопольний комітет Пенсійний фонд
5.	Підготовка проекту закону України щодо внесення змін до Податкового Кодексу України від 02 грудня 2010 р. в частині скасування податку на дохід у вигляді відсотків (дисконту), отриманого власником зелених облігацій внутрішніх державних	-"-	Мінекоенерго Держенергоефективності Мінфін ДПС НКЦПФР (за згодою)

та внутрішніх місцевих позик від їх емітента		Мінрегіон Мінекономіки Антимонопольний комітет
6. Підготовка проекту постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку відбору та супроводження екологічно чистих проектів, які фінансуються за кошти державного і місцевих бюджетів», яка визначає порядок проведення експертизи та відбору екологічно чистих проектів, фінансування та рефінансування екологічно чистих проектів, моніторингу використання та управління коштами, залученими на фінансування та рефінансування екологічно чистих проектів, порядок здійснення контролю та процедур звітності щодо реалізації екологічно чистих проектів, порядок формування реєстру екологічно чистих інвестиційних проектів національного значення, під які може бути здійснено емісію суверенних зелених облігацій	2021 рік	Мінекоенерго Держенергоефективності Мінфін ДФС Мінінфраструктури Мінрегіон Мінекономіки НКЦПФР (за згодою) Антимонопольний комітет
7. Опрацювання спільно з НКЦПФР положень законодавства про сек'юритизацію та забезпечені облігації, яке враховує особливості зелених облігацій, усуває бар'єри для розвитку та функціонування вторинного ринку облігацій, підвищує ліквідність фінансових інструментів на	-"-	НКЦПФР (за згодою) Мінекоенерго Держенергоефективності Національний банк (за згодою) Мінекономіки

ринку облігацій та покращує захист прав кредиторів, що інвестують в зелені облігації

8.	Розробка державних цільових програм зі стимулювання ринку зелених облігацій, у тому числі з розподілу фінансування, залученого від емісії суверенних зелених облігацій, а також надання муніципалітетам-емітентам компенсації по виплатах відсотків власникам зелених облігацій або компенсації дисконту за такими облігаціями	-"-	Мінекоенерго
Держенергоефективності
Мінфін
Мінрегіон
Рада міністрів Автономної Республіки Крим, місцеві держадміністрації,
органи місцевого самоврядування |
|----|--|-----|---|

Організаційні заходи

9.	Підготовка й організація пілотних проектів з випуску зелених облігацій різними категоріями емітентів із залученням програм допомоги ЄС, урядів іноземних держав, міжнародних організацій та донорських установ	2020 рік	Мінекоенерго
Держенергоефективності
Мінфін
Мінрегіон
Мінекономіки
Мінінфраструктури
Рада міністрів Автономної Республіки Крим, місцеві держадміністрації,
органи місцевого самоврядування
10.	Проведення інформаційних кампаній з підвищення обізнаності зацікавлених сторін щодо запровадження ринку зелених облігацій в Україні	-"-	-"-

11. Сприяння створенню «зелених» платформ з відбору екологічно чистих проектів на базі відповідних профільних міністерств та відомств, формування реєстру проектів національного значення під здійснення емісії суверенних зелених облігацій	-"	-"
12. Запровадження на базі Держенергоефективності технічного офісу з експертизи та супроводу екологічно чистих проектів, із залученням програм допомоги ЄС, урядів іноземних держав, міжнародних організацій та донорських установ	2021 рік	Мінекоенерго Держенергоефективності Мінекономіки Мінрегіон Мінінфраструктури
13. Сприяння залученню спеціалізованих установ для проведення незалежної зовнішньої експертизи на відповідність випусків зелених облігацій міжнародним стандартам	-"	Мінекоенерго Держенергоефективності НКЦПФР (за згодою) Мінфін Мінекономіки Мінрегіон Мінінфраструктури
14. Сприяння створенню «зелених» платформ на базі фондових бірж України для здійснення лістингу зелених облігацій	-"	Мінекоенерго Держенергоефективності НКЦПФР (за згодою) Національний банк (за згодою) Мінфін

15. Опрацювання спільно з Національним банком можливостей застосування пільгових вимог до капіталу для банківських операцій із зеленими облігаціями	"-"	Мінекоенерго
Держенергоефективності
Національний банк (за згодою)
НКЦПФР (за згодою)
Мінфін
16. Сприяння залученню «зеленого» фінансування в Україну через просування національних емітентів зелених облігацій на зовнішні ринки капіталу, проведення відповідних виїзних презентацій випусків (роуд шоу) на зовнішніх ринках капіталу щодо підтримки залучення міжнародних інвесторів до інвестування в українські випуски	2022 рік	Мінекоенерго
Держенергоефективності
Мінфін
Мінрегіон
Мінекономіки
Мінінфраструктури
Рада міністрів Автономної Республіки Крим, місцеві держадміністрації,
органи місцевого самоврядування
17. Налагодження співробітництва з міжнародними фінансовими організаціями, зарубіжними інвестиційними компаніями та донорськими фондами з питань залучення «зеленого» фінансування в Україну	"-"	Мінекоенерго
Держенергоефективності
Мінфін
Мінрегіон
Мінекономіки
Мінінфраструктури
18. Залучення міжнародних банків розвитку до інвестування в зелені облігації України та до підвищення кредитної якості зелених облігацій	"-"	Мінекоенерго
Держенергоефективності
Мінфін

українських емітентів, їх інвестиційної
привабливості

Мінрегіон
Мінекономіки
Мінінфраструктури
